

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum habeat rationem meriti, vel demeriti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

artifex in quantum artifex; sed ex secundo culpatur homo, in quantum homo. Sed in moralibus, ubi attenditur ordo rationis ad finem communem humanam vitam, semper peccatum, & malum attenditur per deviationem ab ordine rationis ad finem communem humanam vitam; & ideo culpatur ex tali peccato homo & in quantum est homo, & in quantum moralis est. Unde Philosophus dicit in 6. Ethic. * qd in arte uolens peccans est eligibilior, circa prudentiam autem minus: sicut & in uirtutibus moralibus, quarum prudentia est directiua.

AD TERTIUM dicendum, quod illa infirmitas, quae est in malis uoluntarijs, subiacet potestati hominis: & ideo nec tollit, nec dimittit rationem culpae.

¶ Super. Quaestio. 21. Art. tertium.

ARTICVLVS III.

Utrum actus humanus in quantum est bonus, uel malus, habeat rationem meriti, uel demeriti.

IN calce ultimi art. eiusdem inuest. aduerte illa ultima uerba. Quantum est ex ipsa ratione actus: dupliciter enim omnis alicuius actus humanus potest habere rationem meritorij, uel demeritorij. Primo ex ipsa ratione actus: secundo ex statu personae agentis. Et hoc quidem secundo modo non omnis actus humanus est meritorius, uel demeritorius, sed existens in statu gratiae. Primo uero modo omnis actus humanus est meritorius, uel demeritorius: & ut praeseruet se author, addidit, quantum est ex ipsa ratione actus. Et hoc intellige loquendo de merito uiae aeternae, seu simpliciter apud Deum. Latissime, n. loquedo de merito, omnis actus bonus retributione, & malus punitione exposcit. Et quoniam difficultas illa, an omnis actus existens in gratia sit meritorius, uel demeritorius respectu uiae aeternae, ex praeecepto charitatis pendet: & inferius de his erit sermo in quaest. centesima: idcirco illuc usque differantur soluenda argumenta Scoti in quolibetis, quaestio. 17. & in secundo sententiarum, dist. 41. & Durandi in 40. dist. 2.

¶ In reliquis huius quaestiois nihil occurrit scribendum.

ORDINE ad retributionem, quae fit secundum iustitiam. Retributio autem secundum iustitiam fit alicui ex eo, quod agit in profectum, uel nocumetum alterius. Est autem considerandum, quod unusquisque in aliqua societate uiuens, est aliquo modo pars, & membrum totius societatis. Quicumque ergo agit

aliquid in bonum, uel malum alienum in societate existentis, hoc redundat in totam societatem: sicut qui laedit manum, per consequens laedit hominem. Cum ergo aliquis agit in bonum, uel malum alterius singularis personae, cadit ibi dupliciter ratio meriti, uel demeriti. Vno modo, secundum quod debetur ei retributio a singulari persona, quam uiuat, uel offendit: Alio modo secundum quod debetur ei retributio a toto collegio. Quando uero aliquis ordinat actum suum directe in bonum, uel malum totius collegij, debetur ei retributio, primo quidem, & principaliter a toto collegio: secundario uero ab omnibus collegij partibus. Cum uero aliquis agit quod in bonum proprium, uel malum uergit, debetur ei retributio, in quantum est hoc uergit in eum, sicut quod ipse est pars collegij: licet non debetur ei retributio, in quantum est bonum, uel malum singularis personae, quae est eadem agenti, nisi forte a seipso sicut quodam similitudine, prout est iustitia hominis ad seipsum. Sic igitur patet, quod actus bonus, uel malus habet rationem laudabilis, uel culpabilis sicut quod est in potestate uoluntatis: rationem uero retributionis, & peccati sicut ordinem ad finem: rationem uero meriti, & demeriti secundum retributionem iustitiae ad alterum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quandoque actus hominis boni, uel mali, etiam non ordinantur ad bonum, uel malum alterius singularis personae: tamen ordinantur ad bonum, uel ad malum alterius, quod est ipsa communitas.

AD SECUNDUM dicendum, quod homo, qui habet dominium sui actus, ipse est in quantum est alterius, scilicet communitatis, cuius est pars, meretur aliquid, uel demeretur, in quantum actus suos bene, uel male disponit: sicut etiam si alia sua, de quibus communitati seruire debet, bene, uel male disponat.

AD TERTIUM dicendum, quod hoc ipsum bonum, uel malum quod aliquis sibi facit per suum actum, redundat in communitatem, ut dictum est.

ARTICVLVS IIII.

Utrum actus humanus in quantum est bonus, uel malus, habeat rationem meriti, uel demeriti apud Deum.

AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod actus hominis bonus, uel malus, non habeat rationem meriti, uel demeriti per comparationem ad Deum: quia, ut dictum est, meritum & demeritum importat ordinem ad recompensationem profectus, uel damni ad alterum illati: sed bonus actus hominis, uel malus non credit in aliquem profectum, uel damnum ipsius Dei. dicitur enim Iob. 35. Si peccaueris, quid ei noceris? porro si iuste egeris, quid donabis ei? ergo actus hominis bonus, uel malus non habet rationem meriti, uel demeriti apud Deum.

¶ 2. Praet. Instrumentum nihil meretur, uel demeretur apud eum qui utitur instrumto, quia tota actio instrumenti est utentis ipso: sed homo in agendo est instrumentum diuinae uirtutis principaliter ipsum mouentis: unde dicitur Isa. 10. Numquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea? aut exaltabitur serra contra eum a quo trahitur? ubi manifeste hominem agentem comparat instrumento. ergo homo bene agendo, uel male non meretur, uel demeretur apud Deum.

¶ 3. Praet. Actus humanus habet rationem meriti, uel demeriti, in quantum ordinat ad alterum: sed non omnis actus humanus ordinat ad Deum, ergo non omnes actus boni, uel mali habent rationem meriti, uel demeriti apud Deum.

SED CONTRA est, quod dicitur Eccl. vii. Cum laetatur

a. dist. 40. art. 5. Et 4. dist. 16. q. 3. art. 1. q. 7. ad per. mu. Et mal. q. 2. art. 2. ad. mercurium.

Art. 3.

q. 19. 4.

q. 102.

q. 102.

In corp.

Et Mich.

Art. 3.